

קובץ

האור לחיים

שנה
שישית

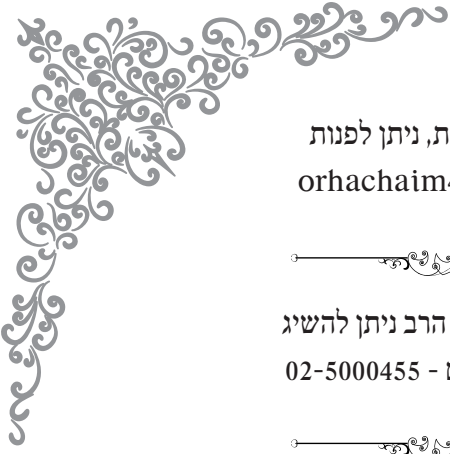
מאמרים ושיחות
מרן ראש הישיבה
הגאון הרב ראובן אלבז שליט"א

פרשת דברים תשפ"ג
שבת חזון

זמני-השבת

ר"ת	צאת השבת	הדלקת נרות	י-ם
21:13	20:19	* 19:28	ת"א
21:10	20:17	19:26	חיפה
21:14	20:19	19:29	ב"ש
21:10	20:17	19:26	

* לנוהגים 40 דק': 19:08

להארות או הערות, ניתן לפנות
orhachaim4@gmail.com

דיסקים של שיעורי הרב ניתן להשיג
במשרדי אור החיים - 02-5000455

בס"ד ניתן לשמוע את השיעורים בשידור חי
בימים שלישי וחמישי בין השעות 21:00-22:00
קול הדף - 02-6400000
orhachaim.co.il

המעוניינים לסייע בהדפסת החוברת לשם זיכוי הרבים,
או להקדיש את העלון לרפואה, להצלחה, או לעילוי נשמה וכדו',
יוכלו לפנות באמצעות מייל:

orhachaim4@gmail.com
או בטלפון: **02-5000455** **02-5380014**
052-7129793

יוצא לאור ע"י "מכון אור החיים"
רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים

תוכן עניינים

פרשת דברים - שבת חזון תשפ"ג

חלק מהמאמרים נלקטו מתוך הספר "משכני אחריד" - חומש דברים

1 ..... מלך נותן בגדול

פרשה למעשה:

4 ..... בנים אתם לה' אלוקיכם

7 ..... דברי תוכחה - בזמן הראוי להשמיעם

ט' באב:

9 ..... אלף תשע מאות חמישים וחמש שנים

14 ..... מדוע נמשכת הגלות עד עצם היום הזה

21 ..... סיבת החורבן

23 ..... גילוי עצמי

מלך נותן בגדול

וְאֵת יְהוֹשֻׁעַ צְנוּיִי בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר
עֵינֶיךָ הִרְאִית אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה'

ה"חפץ חיים" זצ"ל
היה אומר: כמה
יש להתפעל מבני
ישראל בהיותם
במצרים, שאף על
פי שירדו לתוך
הגלות הקשה ועבדו
בחומר ובלבנים
ובכל עבודה בשדה,
עם כל זאת לא זזו
מאמונתם בקב"ה
במשך מאתיים
ועשר שנים! הם כבר
התנתקו מאבותיהם
- אבל לא התנתקו
מאמונתם בה! כמו
שנאמר: "וַיֵּאֱמֶן
הָעָם וַיִּשְׁמְעוּ כִּי פָקֵד

ה' אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (שמות ד, לא).

אדם שיש לו

אמונה בה' יתברך

הוא אדם אחר בכל

הליכותיו. גם כאשר

הוא נמצא לבדו

הוא יודע שהקב"ה

איתו, רואה אותו

וצופה בכל מעשיו

אֱלֹהֶיכם לְשֵׁנִי
הַמְּלָכִים הָאֵלֹהִים,
כִּן יַעֲשֶׂה ה' לְכָל
הַמִּמְלָכוֹת אֲשֶׁר
אַתָּה עֹבֵר שָׁמָּה
(דברים ג, כא).

יהושע עומד לפני
הכניסה לארץ
ישראל. בשלב זה
עלולה להתגנב
לליבו חרדה
גדולה וחשש מפני
המלכים המאמינים
הממתנינים לו שם.
בפסוקים אלו מצווה
משה לשאוב בטחון
ואמונה מכל מה
שעשה הקב"ה עד
כה לעם ישראל.

מידת האמונה היא המחזיקה את למרות כל השיעבוד והצרות שעברו

שאלמלא הקב"ה עוזרו לא היה לו שום קיום, ובודאי שלא היה מצליח לפסוע אפילו צעד אחד.

- כאשר שמעו ישראל את משה רבנו נדבקה נפשם באמונת ה'!

היותנו מחוברים למלך מלכי המלכים, הקדוש ברוך הוא, אשר מלוא כל הארץ כבודו, מאפשרת לנו להיות סמוכים ובטוחים עליו בלב שלם בלי לחשוש למאומה.

האמונה בקב"ה טבועה בישראל, אולם יש לפתח ולהגביר אותה. יסוד היסודות של כל התורה והמצוות זו האמונה בקב"ה.

נדע, כי אין נתינת בשר ודם יכולה להידמות לנתינה של מלך. מלך הוא בעל יכולות גדולות ביותר, וכל הקרוב אליו זוכה לקבל ממנו שפע גדול במושגי מלכים.

אדם שיש לו אמונה בה' יתברך הוא אדם אחר בכל הליכותיו. גם כאשר הוא נמצא לבדו הוא יודע שהקב"ה איתו, רואה אותו וצופה בכל מעשיו. "אִם יִסְתַּר אִישׁ בְּמִסְתָּרִים וְאֲנִי לֹא אֶרְאֶנּוּ נְאֻם ה'?" (ירמיה כג, כד). האמונה בקב"ה נותנת לאדם את הכח לשנות את אורחותיו ולהיזהר במצוות.

רבי יצחק זילברשטיין שליט"א סיפר, כי אביו של מלך מרוקו כיום נקרא חסן. הוא היה בנו של מוחמד אלחניס, הלא הוא מוחמד החמישי.

האמונה היא יסוד חיינו, ובלעדיה - אין לנו שום קיום. לעיתים אדם חושב שישתדר גם בלי עזרת ה', ואינו יודע,

להצלחה בכל ורפואה שלימה
רחל בת מסעודה

לאחר שהתיישב והתכבד, ביקש חמיו את רשותו, ומיהר לדפוק בבית שכנו היהודי ולבשר לו כי הגיע הזמן למלא את בקשתו. הוא מוזמן כעת לביתו לראות את חותנו המלך.

הזדרז היהודי ללבוש את בגדי השבת שלו, העיר את בנו הצעיר, שהיה כבן שלוש-עשרה, ושניהם הזדרזו ללכת לביתו של השכן. קדו לפני המלך, וברכו "ברוך אתה ה'... שחלק מכבודו לבשר ודם".

נהנה המלך מדבריהם, והתעניין בתוכן הברכה. לאחר שבארו את תוכנה, התעניין בגילו של הילד.

"הוא הגיע בדיוק לגיל בר מצוה" - אמר היהודי.

"בר מצוה?", תהה המלך.

"זהו יום ההולדת השלוש עשרה", הסבירו, "מאחר שבגיל זה מתחילים להניח תפילין, מקובל לחגוג את היום הזה. אנו מזמינים אורחים רבים לסעודה, והם מביאים מתנות". איך באמת אפשר להסביר מהות של בר מצוה לגוי, חביב ככל שיהיה?!

במשך תקופה היה בגולה, ולאחר מכן הוחזר וקיבל את המלוכה. המלך חסן היה מלך טוב, ומלכותו היתה עבור היהודים מלכות של חסד. הוא נוהר בכבוד והתייחס אליהם בכבוד ובאהבה גדולה.

חמיו של המלך התגורר בצרפת בשכונה יוקרתית, והיה מיודד מאוד עם שכן יהודי ירא שמים. פעם נודע ליהודי כי שכנו האריסטוקרט הנכבד והעשיר הוא לא אחר מאשר חמיו של מלך מרוקו. הוא התרגש ושאל, אם קורה מדי פעם שהמלך מגיע עם רעייתו לביקור? הגוי השיב בחיוב.

"יש לי בקשה" - המשיך היהודי - "האם תסכים לקרא לי לביתך כאשר יבוא המלך חסן? מעודי לא ראיתי מלך מקרוב, ואני רוצה מאוד לבוא ולברך עליו את הברכה המיוחדת שקבעו לנו לברך על מלך".

חיך הגוי והסכים.

לא חלף זמן רב, והנה לילה אחד, בשתים אחר חצות, הופיע המלך חסן בבית חותנו לצורך סידור ענין כלשהו.

שאני מלך על חמישים מיליון איש. זו בושה עבורי לחתום על סכום נמוך מדי... כשמלך נותן, הוא נותן מתנה שלא תבייש את המלך!"

אם מלך בשר ודם כך, על אחת כמה וכמה אנו, הסמוכים ובטוחים על שולחנו של המלך הגדול, מלך מלכי המלכים. מלך נותן 'בגדול', וכל מי שקשור אליו אינו צריך לחשוש מכלום.

"מתנות?", אמר המלך, "גם אני רוצה לתת לו מתנה". הוא נטל פנקס צ'קים לידו, ורשם להם צ'ק על סך של חמישים אלף דולר.

ידו של היהודי המחזיקה בצ'ק רעדה. "אדוני המלך, זה כל כך הרבה... גם אלף דולר היו מתנה מכובדת, ובכלל, איננו זקוקים למתנה כלל, די לנו בחתימה של המלך..."

התחייך המלך חסן ואמר: "אל תשכח

פרשה למעשה

בנים אתם לה' אלוקיכם

הַאֲרָץ, "חֲטָאִים" ולא "חוטאים"? וכן נכתב בסיפא של הפסוק: "וְרָשָׁעִים עוֹד אֵינָם". עלינו להתפלל עליהם שיחזרו בתשובה, וממילא יהיה מצב של "וְרָשָׁעִים עוֹד אֵינָם".

נראה, שבבקשה זו של ברוריא טמון דבר נוסף. היא טענה לרבי מאיר: עלינו

ידוע המעשה המובא בגמרא (ברכות י"ע"א), על "הנהו בריוני" - בריונים רשעים, שהיו בשכונתו של רבי מאיר, והיו מצערים אותו מאוד. התפלל עליהם רבי מאיר שימותו.

אמרה לו ברוריה אשתו: הרי נאמר בתהלים (קד, לה) "יִתְמוּ חֲטָאִים מִן

ולהתגרות בהם.

שבת אחת צעדתי ברחוב, לבוש עם הטלית, ולפתע אני רואה אותו עוצר לידי עם האופנוע ומסתכל עלי.

הסתכלתי עליו ואמרתי: "שבת שלום".

"למה אתה לא צועק לעברי 'שאבעס'?" שאל.

"מהיכן עלי לדעת שאתה יודע שהיום הוא יום שבת?" השבתי.

"יש לך מזל", אמר. "ציפיתי שמישהו יצעק לעברי 'שאבעס', ואז אתפוס אותך, ואשרוף את זקנו בסיגריה שבידי. אם היית צועק - הייתי שורף את זקנך!"

ברוך שעשה לי נס במקום הזה... הוא היה מסוגל לעשות זאת בלי שום בעיה. הוא נראה מפחיד, ממש הר

לדון אותם לכף זכות, היכן הם נולדו? באיזה בית ספר למדו? אילו ערכים הנחילו להם הוריהם בבית? ופעמים רבות גם מקום העבודה משפיע.

כאשר יהודי דן את חברו לכף זכות - הריהו עולה בדרגה, ולא זו בלבד אלא המסר עובר ונכנס לליבו של הרשע, וזה בעצמו גורם לו להיטיב את דרכיו ולשוב בתשובה, בבחינת "ועוד מעט ואין רשע, והתבוננת על מקומו - ואיננו".

לפני כחמישים שנה גרו באזור הישיבה קבוצה של צעירים מחללי שבת בפרהסיה. אחד מהם, רשע גדול במיוחד, נהג באופן קבוע לנסוע עם האופנוע שלו בשבת קודש ברחובות בהם מתגוררים יהודים חרדים,

אדם.

"מה אתה חושב לך?" אמרתי לו,
 "שאתה מתענג עם האופנוע שלך?
 תאמין לי אם אתה רוצה להתענג
 באמת כדאי לך לשמוע לעצתי".

"כל אחד והתענוג שלו", קטע את
 דברי. "אתה שומע?"

"ומנין לך שמה שאני מציע לך אינו
 תענוג גם בשבילך?" שאלתי אותו.

"בסדר", השיב. "מה אתה מציע לי?"

"יש שיעור במוסיוף בשעה ארבע.
 תבוא! אני מבטיח לך שתהנה".

"מכיון שלא צעקת עלי 'שאבעס' -
 אני מבטיח לך שאבוא".

התחלתי את השיעור בשעה ארבע.
 בלבי פנימה לא האמנתי שהוא יבוא.

בשעה ארבע וחצי הוא הופיע...
 כולם הכירו אותו והשתוממו לראותו

מגיע... קראתי לעברו: "בוא, שב
 לידי". רציתי שלא יברח באמצע.

בסוף השיעור הוא ניגש אלי ושאל:
 "רבי! איפה יש אפשרות לשמוע עוד
 קצת?"

"כל יום יש לנו שיעור ברחוב הבעל
 שם טוב ארבע-עשרה, בבית הכנסת
 מדרש אליהו, ואתה מוזמן להשתתף.
 יש - לבית הכנסת שתי כניסות",
 הסברתי לו, "אחת מרחוב הבעל שם
 טוב ואחת מרחוב שמעון רוקח".

"שמעון רוקח?" התפלל. "אני גר שם
 ולא ידעתי שיש שם בית כנסת".

"לא נורא", אמרתי לו. "אם לא שמעת
 עד עכשיו - תשמע עכשיו. תבוא
 ותנסה. לכל היותר, אם לא ימצא חן
 בעיניך - תוכל ללכת. אינך מתחייב
 לכלום".

והוא בא! אנשים לא האמינו למראה

לעילוי נשמת

לזבה בת חיה ז"ל

אחת, באמצע מסירת שיעור, היא נכנסה וקראה לעברי, לפני כל הקהל: "ה' יברך אותך! עכשיו יש לי שבת, יש לי חיים, קודם לא היו לי חיים".

גם היא חזרה בתשובה, והם זכו לבנים יראי שמים בתכלית.

גם כשאין ישראל עושים רצונו של מקום - הם קרויים בנים. צריך להוקיר ולכבד כל אחד באשר הוא, ולדון אותו לכף זכות. רק בדרך הזאת ניתן לקרב יהודים רבים לדרך התורה והמצוות.

עיניהם. אחרי שלושה שיעורים כבר לא היה לו אופנוע.

האדם הזה היה לו קול - משהו מיוחד. היה יודע לסלסל בקולו בצורה מקצועית, מיוחדת במינה.

מה אומר ומה אדבר? היהודי הזה התהפך לגמרי וחזר בתשובה! כעבור כמה שנים זכה להיות חזן בבית הכנסת של אחד מגדולי ישראל.

אשתו היתה גם היא חילונית, ופעם

דברי תוכחה - בזמן הראוי להשמיעם

מלהוכיחם עד שהיו בעבר הירדן, שראו שהגיעו למחוז חפצם, שאז יקבלו מוסרו ולא מקודם, שהיו מרוחקי התקווה, ונפשם קצרה, ולא יטו אונם להשכיל בתוכחותיו".

לא כל זמן ראוי להשמיע דברי תוכחה. אדם הנמלט מפני אויביו, למשל, אין ראשו וליבו פנויים לקבל דברי תוכחה.

אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן (דברים א, א).

מדוע המתין משה רבנו עם דברי תוכחתו עד שהגיעו לעבר הירדן, סמוך לכניסתם לארץ, ולא הוכיחם קודם לכן?

ביאר ה"אור החיים" הקדוש: "נתעכב

ביום חש כמו בבית, אבל בשעתו, כאשר היינו ילדים, היו אלו טלטולים קשים במיוחד. האם יעלה על הדעת שבמצב זה, מיישהו יבוא וישמיע לנו דברי תוכחה, ונוכל להקשיב לדבריו? והנה פתאום נגלו לעינינו האורות של העיר חיפה. לא ניתן לתאר את השמחה שהיתה באוניה, כאשר ראינו את האורות הללו. היתה זו הרגשה שאין כמותה בעולם. כשירדנו מן האוניה בנמל חיפה, השתטחנו על האדמה והתחלנו לבכות.

לכן, כל עוד הטלטלו כלל ישראל במדבר, לא היה זה הזמן להוכיחם. רק כאשר עמדו בסמוך לארץ ישראל, מתקרבים אל המנוחה ואל הנחלה - או אז הגיע הזמן להוכיחם.

לא ניתן גם להוכיח אדם מדוכא בייסורים. בודאי שלא היתה אפשרות להוכיח את בני ישראל, כל עוד הם הטלטלו בדרך, מרוחקים ממחוז חפצם. לכן המתין משה רבנו, עד שיגיעו סמוך למחוז חפצם, בהיותם בעבר הירדן, קרוב לארץ ישראל, ורק אז בראותם כבר את הארץ המובטחת לפניהם, הגיע זמן התוכחה.

כשהגענו לארץ ישראל ממרוקו, הפלגנו באוניה. מי שלא רגיל לנסוע באוניה, סובל קשות מטלטולי הים. היינו ילדים כאשר הפלגנו, וסבלנו סבל רב. הקאות, בחילות, היתה תחושה שאנחנו הולכים, חלילה, למות. היו אלו ייסורים קשים ביותר. כיום האוניות השתכללו, ומי שמפליג

אלף תשע מאות חמישים וחמש שנים

והציץ לעברם בסקרנות.

באורח מוזר, המראה שלהם היה שונה מתמיד. בדרך כלל היה אור יקרות בוקע משם - "פִּי נֵר מְצֹוּה וְתוֹרָה אֹר" (משליו, כג).

האור היה גם בשעות הקטנות של הלילה, והעיד על אנשים שיושבים ולומדים או מתפללים. אך כעת היה הכל חשוך, מלבד כמה נרות בודדים. גם ליד רחבת בית הכנסת ראה אנשים שיושבים עם נרות. כשהתקרב יותר, שמע גם קולות של בכי.

מה קרה?

הקיסר הורה למשרתיו להביא לפניו את אחד היהודים. הוא מוכרח לדעת מה קרה להם? מה פשר האבל הלאומי

יהודים רבים נמשכו לצרפת, בשל בשורת החופש והדרור שיצאה משם. נפוליאון, קיסר צרפת לפני כמאתים שנה, העניק שיויון זכויות ליהודים, למרות היותם נתינים זרים! לא רק בענין זה פעל נפוליאון.

הצלחתו הלכה לפניו - הוא כבש כל מקום שהגיע אליו, ובכל מקום השליט סדר בחכמה גדולה מאוד. הוא החשיב את עצמו ביותר, ודמה להיות המשיח של העולם כולו... עד שגם הוא חלף ועבר מן העולם.

באחד הערבים החמים יצא לטייל מעט ברחובות כדי לשאוף אויר צח. תוך כדי טיול עבר במקומות היהודים. הוא הכיר את המקומות הללו, שבהם קיבלו תמיד את פניו בכבוד גדול,

יבוא והבית הזה יבנה לכם, ואתם תשובו אליו ואל ארצכם!".

זהו שאמרו רבותינו ז"ל: "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה" (תענית ל ע"ב). שואלים, מה הפירוש 'זוכה ורואה'? לכאורה מתאים יותר לומר 'יזכה ויראה'!

אלא שבאו לומר לנו, שאם אדם מתאבל ומצטער כאילו ממש כעת אירע לו אסון חורבן הבית, הוא מראה בכך שדבר זה מצוי באמת בליבו, ועצם הדבר הזה שהיהודים לא שכחו את מוצאם, את ארצם, את בית מקדשם ואת השראת השכינה שהיתה בישראל - יגרם שעם ישראל יחזרו בחזרה. **בֵּא יְבֹא בְּרִנָּה נִשְׂא אֶלְמִתָּיו** (תהלים קכו, ו).

אם אתם מתאבלים עליה - שישוּ אֶתְּהָ מְשׁוּשֵׁי!

בתשעה באב ישנה תמיהה גדולה - אנו יושבים על הארץ, מקוננים ובוכים. בליל תשעה באב וגם ביום אומרים קינות רבות. והנה לעת

הזה? בחדשות לא דיוחו כלום!

הרב שהגיע הסביר לו, שהיהודים אבלים על בית מקדשם שחרב בלילה זה, שהוא ליל תשעה באב. תוך כדי שסיפר החלו עיניו זולגות דמעות.

בית המקדש? מה פרוש? מהו הבית הזה? - התענין נפוליאון.

סיפר לו הרב על בית המקדש, שהיה מקום שאליו הגיעו כולם להתפלל, עד שבאו האויבים והחריבו אותו.

"מתאי זה קרה?" - שאל נפוליאון.

"לפני אלף ושמונה מאות שנה" - ענה הרב.

"אלף ושמונה מאות שנה?" - נדהם הקיסר - "ואתם עדין יושבים ובוכים עליו? אתה בוכה כאילו האסון הזה קרה לפני יומים-שלושה!".

"זהו היעוד שלנו" - אמר הרב - "זה המקום שכל עיני ישראל במשך דורות צופיות אליו, וכולנו מצפים שיבנה".

נענה נפוליאון ואמר: "אם כך אתם בוכים על דבר שקרה לפני אלף שמונה מאות שנים, בטוח אני שיום

לאחר שנים עשר חודש (עין פסחים נד ע"ב). אומנם מדי פעם נזכרים בו, אבל טבע העולם שהוא נשכח. אם אנו עדיין זוכרים את בית המקדש, משמע שהוא לא מת מליבנו, אלא עודנו חי! אנו זוכרים אותו כל שנה במשך אלף תשע מאות חמישים וחמש שנים!!

אם כל הזמן זוכרים - מוכרח להיות שיום יבוא ונחזור אליו! עצם הזיכרון מבטיח את הנחמה!! האבלות על ירושלים מעידה, שיש כאן משהו שלא נמחק ולא נגמר, לא מת ולא הפסיק - אלא דבר שישוב להיות!

את הדברים הללו צריך כל אחד לזכור ביום האבל הנורא ביותר שיש בעם ישראל. כל אחד צריך להשתתף באבלות של האומה היהודית, לזכור שגלינו מארצנו ועד היום אנו נמצאים בגולה. אסור לנו אפילו להיכנס אל מקום המקדש, והגויים משיכים אותו אליהם, עד שהם אפילו אינם מרשים לנו לשים שם שער לגילוי מתכות למנוע הכנסת נשק לשם, בטענה שזה לא מקום שלנו בכלל.

ערב, בתפילת המנחה ישנן הקלות מסוימות בדיני האבלות וקוראים פסוקי נחמה, ובשבת הקרובה גם קוראים נבואת נחמה: "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמֶר אֱלֹהֵיכֶם... דַּבְּרוּ עַל לֵב יְרוּשָׁלַיִם וְקְרְאוּ אֵלֶיהָ" (ישעיהו מ, א).

פלא הוא - על מה נחמו עמי? במה נתנחם? וכי הגיע משיח צדקנו שיכולים אנו להינחם מגלותנו ועל כך שהתרחקנו מבוראנו?

הלא אנו עדין בגלות, חלק גדול כל כך מעם ישראל רחוק כל כך, שלא לדבר על עשרת השבטים שאף אחד אינו יודע מה קרה איתם - האם התבוללו והלכו מאיתנו, או שהם נמצאים במקומות מסוימים שאין לנו שום מידע עליהם.

אם כן על מה נחמה?

אלא, שעצם העובדה שבוכים ומתאבלים על ירושלים יש בה נחמה גדולה! האבלות שלנו בתשעה באב מעידה שבית המקדש לא נשכח מאיתנו!

גזרה על המת שהוא משתכח מן הלב

שתשובו אליו!

העם היהודי כרגע מפוזר ומפורד בין העמים, אבל יבוא יום שבו נחזור בחזרה. הקב"ה יקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ, יכונן את ארץ ישראל, ותהיה כאן מעצמה אמיתית ורצינית. הגויים ירכינו את ראשם וידו בפה מלא, כי הצדק איתנו, זאת הארץ שנתן לנו בורא העולם ויוצר האדם!

חובה עלינו לחזור אל האמונה הצרופה היהודית האמיתית. רק היא נותנת לנו את הזכות לגור כאן, ומבטיחה שיום יבוא ונזכה לראות בעינינו בבנין ירושלים ובנחמה השלמה.

אחת השאלות הראשונות ששואלים את האדם בבואו לפני בית דין של מעלה היא: "ציפית לישועה?" - האם חכית וציפית בכל יום, וכל הזמן, שתבוא הגאולה השלמה?

כבר הרבה מאוד שנים אנחנו בגלות, בית המקדש חרב, שכינתא בגלותא. מצבו של עם ישראל קשה מאוד מבחינה גשמית, ובעיקר מבחינה

"מפני חטאינו גלינו" - איפה? ב"ארצנו", בתוך ארצנו עדיין אנו נמצאים בגולה!

אומנם, מחד גיסא יש לנו שמחת לב על שארץ ישראל מתחזקת ומתעצמת, ורואים יהודים רבים שמתחילים להתעניין יותר ויותר ביהדות ובקיום המצוות. זהו דבר שמרנין כל לב יהודי, אך מאידך גיסא אנו זוכרים עדיין כמה חסר לנו וכמה התרחקנו מבוראנו!

יש יהודים שלדאבוננו אינם יודעים כלום. בתוכנית תקשורתית שהיתה, שאל המנחה מה זה תשעה באב. נורא היה לשמוע את התשובות, היו כאלו שאמרו שזה התאריך שבו הגיע נפוליאון לעכו... ועוד כיוצא בכך. גיבובי הבלים של יהודים שהתרחקו, ואפילו אינם יודעים לבכות!!

נזכור את דברי נפוליאון - אם אתם מתאבלים על בית שנשרף לפני אלף שמונה מאות שנה, אתם יכולים לשמוח ולהתנחם, כי מובטח לכם

רוחנית.

ישנם מקומות שבהם עם ישראל כמעט נכחד, ה' ירחם. ברוסיה, בפולין, גרמניה וארצות הברית, היו נישואי תערובת רבים, ויהודים התבוללו בין הגויים.

בעוונותינו הרבים, המגפה הזאת מפילה חללים בכל העולם. גם בטורקיה כבר ישנם נישואי תערובת של יהודים ומוסלמים.

רבי חיים פלאג'י זצ"ל היה מאיזמיר שבטורקיה. הוא כותב על דורו, שבכל גלילות המזרח התיכון לא ימצא יהודי אחד שמחלל שבת בפרהסיא. ועתה, עד כדי כך התרחקו מתורה ומצוות, שפשט בהם הנגע של ההתבוללות בגויים, ונשמות קדושות אובדות לעם ישראל. גם במצרים ובכורדיסטן, יהודים מתבוללים בין הגויים.

במקומות רבים באירופה, תשעים אחוז מכלל היהודים נטמעו בין הגויים. יש יהודים רבים שבניהם גויים, ה' ישמור, ויש בנים ובנות יהודים שאינם יודעים מה זו יהדות ואינם יודעים כלל שהם יהודים, והולכים לכנסיה, רחמנא ליצלן.

כמה צריך להתפלל לבורא עולם, לתקן עולם במלכות ש-ד-י!

הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל היה מתחנן על הגאולה השלמה ואומר: "ריבוננו של עולם, צויתנו לתקוע בשופר בראש השנה, ומאז נתינת התורה, כבר למעלה משלושת אלפים שנה אנחנו תוקעים ותוקעים לך, ריבוננו של עולם... ומה אנחנו מבקשים ממך? רק בקשה קטנה - תקע לנו רק תקיעה אחת - 'תקע בשופר גדול לחרותנו!'"

מדוע נמשכת הגלות עד עצם היום הזה

שאמר, בהיותו מעל גיל מאה שנים: "נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי אדם שויתר - והפסיד". ישנם סיפורים רבים, פלאי פלאות ממש, על אנשים שהבליגו וויתרו, ובזכות זאת ראו, עין בעין, את יד ה' המסייעת להם באורח פלא:

אברך בעל משפחה, חיפש לקנות דירת שני חדרים. הוא מצא דירה שהמוכר אומנם דרש עליה מחיר גבוה יותר ממחירה של דירת שני חדרים סטנדרטית, אך הסביר כי הדירה עומדת לפני קבלת אישורים לבנית ממ"ד ועוד שני חדרים נוספים. האברך התיעץ עם אשתו, והם החליטו לרכוש את הדירה.

בינתיים, השכן ממול בנה בחצרו חדר שחלונותיו פונים לכוון דירתו של האברך. האברך. האברך פנה אליו ואמר: "רק רציתי להבהיר שגם אני מתכוון לבנות כאן, לכיוון החלונות שפתחת. אני מבהיר זאת כדי שלא תטען טענת

בַּמְדַּבֵּר בְּעֶרְבָה (דברים א, א).

ה"אור החיים" הקדוש כתב, שבמילה "בַּמְדַּבֵּר" רמזה התורה למידת הענוה, "כאומרם ז"ל (עירובין נד ע"א) 'לעולם ישים אדם עצמו כמדבר'".

לשון חז"ל בגמרא (שם): "אם אדם משים עצמו כמדבר זה שהכל דשין בו - תורה ניתנה לו במתנה" (וראה תענית ז ע"א).

אדם המבליג, וגם כשמדברים עליו או עושים לו משהו, והוא אינו מקפיד, ואינו משיב לחורפיו דבר - יזכה לתורה!

בסיום תפילת העמידה אנו אומרים: "ונפשי כעפר לכל תהיה", ומיד אחר כך מבקשים: "פתח ליבי בתורתך", משום שהמתנהג בענוה, ועושה את עצמו כעפר הזה שהכל דורכים עליו ולא אכפת לו - יכול לזכות לתורה.

הזכרנו פעמים רבות את אמרתו של הגאון רבי אהרן ליב שטיינמן זצ"ל

שבניתי".

"צר לי מאוד, אולם בנית שלא ברשות", השיב האברך.

"זה ממש לא מעניין אותי! אני בניתי ראשון!".

"אולי כדאי שנלך לפוסק הלכה שיורה לנו את ההלכה בענין", הציע האברך.

"מצדי תלך אלף פעמים לפוסק הלכה. אני לא אז מכאן".

האברך פנה לאשתו ואמר לה: "איך שאני רואה את פני הדברים, השכן לא יתן לנו לבנות גם אם בית דין יחיבוהו. איני חפץ לחיות חיים כאלו של קטטות. הבה ונחיה חיים שקטים ונגדל את ילדינו באוירה חמה, נמכור את הדירה כפי שהיא, ונניח לקונה החדש להתעסק עם השכן. בזכות

'חזקה', ולכן באתי למחות".

השכן חייך: "עד שיהיו לך אישורים, ועד שתצליח לארגן כסף לבניה - יחלפו הרבה שנים".

"בכל אופן, אני מוצא לנכון להסב את תשומת לבך לכך שמחיתי", סיים האברך את דבריו.

בפועל, זה קרה הרבה יותר מהר מהמצופה: האישורים הגיעו תוך זמן קצר, ובסייעתא דשמיא הוא גם השיג את הסכום הנדרש לבניה, והודיע לשכן על כונתו להתחיל בבניה לאלתר.

"אתה לא בונה כאן", הודיע השכן נחרצות. "אני אשכב על הרצפה, וכל טרקטור שירצה לעבור כאן - יצטרך לעבור עלי! אתה לא תהרוס את מה

לרפואת

תקוה בת רחל רוחאם

של שני חדרים. לשאלת העשיר מדוע הוא אינו מבקש אישורים להרחיב את הדירה, סיפר האברך את כל הסיפור שאירע, וכיצד ויתר לשכן שבנה ופתח חלונות לכיוון השטח שלו.

הם המשיכו ללמוד בחברותא יום יום, עד שיום אחד העשיר פנה לאברך ואמר לו: "מכור את דירתך בת שני החדרים. אני אשלים את הכסף שתקבל בעבורה לדירה בת חמישה חדרים. חפש לך דירה מתאימה מבלי לדאוג למחירה! מצאת חן בעיני, וברוך ה' יש לי את האפשרות לעשות עמך חסד".

אדם לעולם אינו מפסיד מויתור! בעולם החיצון קוראים לזה "פראייר", בעולם שלנו קוראים לזה "משים עצמו כמדבר".

חז"ל (יומא ט ע"ב) אמרו: "מקדש שני, שהיו עוסקים בתורה ובמצוות וגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם".

הויתור - הקב"ה יזמן לנו דירה אחרת, טובה מזו". אכן, הם מכרו את הדירה, וקנו דירה אחרת, קטנה, ובלבד שלא יצטרכו להתקוטט עם איש.

האברך הזה למד בכלל בשכונת מגוריו, ובדיוק באותה תקופה הגיע עשיר גדול מחו"ל לגור בשכונה, ונפשו חשקה ללמוד בחברותא עם אחד מאברכי הכולל.

הוא הגיע לכולל, ואותו אברך - שנראה לו טיפוס עדין - נשא חן בעיניו. הוא פנה אליו וביקש ממנו ללמוד איתו במשך שעה ביום, תמורת תשלום נאה.

האברך הסכים בשמחה, ואף הוסיף ואמר שהוא מוכן ללמוד איתו בחפץ לב חנם אין כסף. השנים החלו ללמוד שעה ביום. משעה זה התרחב לשעתיים, ולעיתים אף ליותר, וידידות אמיתית נרקמה ביניהם.

העשיר התענין במצבו של האברך, והלה סיפר לו דברים כהויתם, שהוא מתגורר עם שבע נפשות בדירה קטנה

מניעה מלקרוא לאגודה השנייה בשם שבחרו.

העניין התגלגל לפתחו של הגראי"ל שטיינמן זצוק"ל. הוא פנה לאנשי האגודה השנייה ואמר להם: "אף על פי שהדין עמכם, מכל מקום יש כאן אנשים השרויים בצער.

מה אכפת לכם לותר ולשנות את שם העמותה? אומנם אנשים התרגלו לתרום לעמותה תחת השם הזה - ומכל מקום, מויתור לעולם לא מפסידים!"

לאחד מהעסקנים היתה תעוזה, והוא העז לשאול: "כבוד הרב! אם יבוא מאן דהו אל הרב ויגיד שהשם של הרב 'שטיינמן' מפריע לו ומטעה אותו, ויבקש שהרב יחליף את שמו ל'בוזגלו' - האם הרב יסכים לכך?"

"כן", ענה הרב שטיינמן בהחלטיות. "אם על ידי השנוי הזה יהיה טוב יותר למישהו, ואשקיט מחלוקת - אחליף את שמי לבוזגלו!"

העסקנים נדהמו מהתשובה והתחזקו לשנות לאלתר את שם העמותה.

כל המחלוקות, ושנאת החינם, נובעות מכך שאף אחד לא מוכן לותר! הויתור מכניס אהבה בלב. כאשר אחד הצדדים רואה את הצד השני מותר לו - נכנסת בלבו אהבה, וכך מתרבה השלום.

בבני ברק היתה קיימת עמותת צדקה. העמותה התנהלה על ידי קבוצת אברכים תחת שם מסוים, והצליחה בגיוס התרומות למעשי החסד הרבים שעשו.

ויהי היום ועמותה אחרת, ותיקה יותר, נזעקה כנגד השם שהללו קראו לעמותה שלהם, בטענה שהם בחרו שם שדומה מאוד לשלהם, והדבר מזיק להם ופוגע בהכנסותיהם. הם תבעו בתוקף מאנשי העמותה השנייה לשנות את שם העמותה שלהם, כי להם יש זכות ראשונים על השם הזה. נוצרה מחלוקת גדולה בין הצדדים. השאלה הובאה לשולחנם של פוסקי הדור. הללו פסקו חד משמעית, כי למרות הדמיון בשמות, אין כל

מורה הוראה, ואם הלה יורה לי שעלי לשלם - אשלם לך".

הנהג הסכים.

הוא נכנס לפני הגאון רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל והציג בפניו את השאלה. נענה הרב ואמר: "פשיטא שעליך לשלם לו".

"מדוע אוותר אני? אני בן תורה. שהוא יוותר!"

"זוהי הפרנסה שלו", הסביר הרב. "אם לא תשלם הוא ירגיש שפגעת לו בפרנסה. זה מעבר לסתם ויתור. עבורך זהו רק ויתור. וותר ושלם לו".

שוב מעשה בבחור שהציעו לו שידוך: בחורה כלילת המעלות. לאחר כל הבירורים החליט הבחור לגשת

למחרת אמר הרב שטינמן לבן ביתו: "דע לך כי בדרך כלל לאנשים אין את הכוח, ותעצומות הנפש, לותר. הם משוכנעים שהויתור יגרום להם להפסד. רק משום שהכרתי שהאברכים האלו מסוגלים לשמוע, ולקבל את הצעתי - הצעתי להם לותר".

סופו של סיפור, הרב נתן להם המלצה תחת השם החדש שבחרו, והם הצליחו מאוד.

מעשה נוסף אירע עם אברך שנסע במונית. בסיום הנסיעה ביקש נהג המונית תוספת של חמישה שקלים על מחיר הנסיעה מאיזושהי סיבה. החל להתפתח ויכוח בין השנים. בסופו של דבר לקח האברך את הפרטים של הנהג, ואמר לו: "אשאל

ניתן להקדיש את העלון לברכה, הצלחה
 זיווג הגון, רפואה שלימה
 או להבדיל, לעילוי נשמה
 לפרטים: 02-5000455
orhachaim4@gmail.com

בן ובת. הבן גאון עולם, תלמיד חכם וראש ישיבה, ובת שנישאה לתלמיד חכם.

במשך כל השנים, כשהרב שטיינמן היה מספר את הסיפור, הוא לא חשף מיהי האישה ומי הם ילדיה. רק לאחר פטירתו של הבן - הלא הוא הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, ראש ישיבת פוניבז' לצעירים - הוא גילה את מה שלא גילה עד כה: האישה היתה אמו. זהו כוחו של ויתור.

בחור בן טובים נתפס על ידי המשטרה כשהוא נוהג ללא רישיון ונדון למאסר. עוד בטרם עלות השחר, ניגש הסוהר להעיר את האסירים - וביניהם גם אותו - למסדר.

הסוהר האיר עם פנס רב עוצמה על פניו, ופקד עליו לקום. הלה לא היה

לשידוך. משום מה, אמו לא הסכימה בשום פנים ואופן להצעה. הוא ניגש לגראי"ל שטיינמן זצ"ל שיוורה לו כיצד לנהוג.

נענה ואמר לו: "אומנם לפי ההלכה הורים אינם רשאים להתנגד, אולם כיון שסוף סוף אין דעתה של האמא נוחה מהענין - מן הראוי לפיסה תחילה, וימתין להזדמנות נוחה להביא לה מתנה יפה, ולדבר על ליבה במעלות השידוך, עד שתסכים".

הרב שטיינמן היה רגיל לספר סיפור מיוחד על אישה אחת מוולוז'ין, בת שלושים, שהציעו לה שידוך: אלמן בן שישים, עם שמונה ילדים. האישה ריחמה עליו והסכימה להינשא לו. היא לא חסה על כבודה ולא שתה ליבה ל"מה יגידו הבריות". ובזכות הויתור הגדול שלה זכתה לשני ילדים:

מעט, ולחסוך את ייסורי הצינוק!

חז"ל (בבא מציעא לע"ב) אמרו: "לא חרבה ירושלים אלא משום שהעמידו דיניהם על דין תורה, ולא עבדו לפני משורת הדין". הם לא וותרו זה לזה!

חז"ל מוסיפים ואומרים (יומא ט ע"ב): "ראשונים שנתגלה עוונם - נתגלה קיצם, אחרונים שלא נתגלה עוונם - לא נתגלה קיצם". הגלות שלאחר חורבן הבית השני נמשכת עד עצם היום הזה משום שעדיין לא הפנמנו את חשיבות היותור זה לזה, את חשיבות אהבת החינם הנדרשת מאיתנו! לעזור לשני כי יש מצוה לעזור, ולא רק משום שגם הוא עזר לי.

כאשר אנחנו מתנהגים לפני משורת הדין, ומוותרים זה לזה - מידה כנגד מידה גם הקב"ה מתנהג איתנו לפני משורת הדין ומוותר לנו.

רגיל לקום בשעה כה מקדמת, וקרא לעבר הסוהר: "תסתלק מכאן מהר. אינני קם".

הסוהר הבהיר לו: "אינך נמצא בבית! אם לא תקום מיד תקבל עונש", אך הבחור סירב לקום.

תוך דקות ספורות העבירוהו לצינוק קטן, מצחין, ושורץ זוחלים, נורא ואיום לשהות שם אפילו שעה קלה. "כאן תשהה יום שלם על מנת שתבין איך מתנהגים בבית מאסר".

אין לתאר את הצער ואת עוגמת הנפש שעברו עליו במשך השעות הרבות ששהה שם.

הנה, אם נשאל אותו: מה היה כדאי לך יותר, להתאמץ קצת, להתגבר על העיפות ולקום כהוראת הסוהר, או להתווכח איתו, ולא לקום, אך לקבל את הצינוק הנורא הזה? ללא ספק התשובה תהיה חד משמעית: עדיף היה, עשרת מונים, לוותר ולהתאמץ

סיבת החורבן

הקולר ממנו עד שהגיעו עם ישראל לבבל.

כשהגיעו לבבל חשב ירמיהו בליבו ואמר, אם אלך עמהם לבבל אין מנחם לגלות הנשאר בארץ ישראל, עזב אותם והלך לו לכיוון ארץ ישראל, כשראו כך בני הגולה געו כולם בבכיה ואמרו: אבינו ירמיה, איך אתה מניחנו כך, וזהו שנאמר על נְהֲרוֹת בְּבֶל שָׁם יִשְׁבְּנוּ גַם בְּכִינוּ בְּזִכְרֵנוּ אֶת צִיּוֹן (תהילים קלז, א).

ענה ירמיה ואמר להם, מעיד אני עלי שמים וארץ אילו בכיתם בכיה אחת עד שאתם בציון (כל זמן שהייתם בציון) לא גליתם - אילו הייתם בוכים לפני ה' יתברך מעט, הוא היה מוחל וסולח לכם, לא היה נחרב הבית ולא הייתם גולים לבין האומות, אך לא בכיתם, לא חזרתם בתשובה, נשאתם ללא דמעה, לכן 'פְּכוּ תִבְכְּהוּ בְּלִילָה וְדַמְעָתָהּ עַל לְחַיְיָהּ' (איכה א, ב).

ואנו נושאים תחינה ותפילה לפני ריבון העולמים, ריבוננו של עולם,

נמצאים אנו לפני תשעה באב, היום המר והנמהר בו שלח הקב"ה אויב בשערי ירושלים והוגלתה שארית הפליטה לבין האומות, ונשארה ארץ ישראל בלי בניה, "מִבְּלֵי בְנֵיהָ הִיא יוֹשֶׁבֶת וְרֵאשָׁה חֲפוּי כְּאִשָּׁה עֲקָרָה שְׁלֵא יִלְדָה" (מנוסח תפילת נחם).

במדרש איכה (פתיחה לד, וכן הוא בפסיקתא ובפירושו רש"י לירמיהו מ, א) מובא שלאחר שהחריב נבזרדאן את בית המקדש והגלה את ישראל בשלשלאות של ברזל, היה ירמיהו הנביא הולך ושם ראשו בחבלים כדי שישחבו אותו יחד עם שאר העם.

אך נבזרדאן קיבלהוראה מנבוכדנצר לשמור מכל משמר על נביא היהודים ולהיזהר שלא לפגוע בו, "קִחְנוּ וְעִינֵיךָ שִׁים עָלָיו וְאַל תַּעַשׂ לוֹ מְאוּמָה רָע, כִּי כְּאִשׁוֹר יִדְבַר אֵלֶיךָ בְּן עֵשָׂה עֲמוֹ" (ירמיהו לט, יב), ולכן הזדרז נבזרדאן והוריד את הקולר מעל ראשו של ירמיהו.

לאחר זמן חזר ירמיהו ושם ראשו בקולר ושוב היה נבזרדאן מסיר

וסרים למשמעתו, כדי להכריז בפני כל תושבי העירה, כי על פי הוראת הרב אפשר לאכול רק בחנויות הללו המצויות תחת חסותו.

דבר קיום האסיפה התגלגל מפה לאוזן, עד שהגיע לאוזנו של אחד השוחטים שלא סר למרות הרב.

הוא החליט על דעת עצמו לבוא ולהשתתף באותה אסיפה, כדי לשבש את האירוע ולהרוס לרב ולשומעי ליקחו את המהלך שאותו ביקשו ליצור.

הרב נעמד לדבר, והנה זיהה את אותו שוחט יושב בין כולם. מיד השתתק ולא דיבר מאומה, כדי שלא להעליבו ולפגוע בו בצורה ישירה לעיני כל הסובבים.

הנוכחים במקום הבחינו בבעיה שנוצרה. ניגשו אל אותו שוחט וביקשו ממנו, בכל הכבוד הראוי, שיתכבד ויצא מבית הרב, שכן לא הוזמן כלל לאסיפה זו.

אולם הלה החציף פנים ולא הסכים לצאת, כשהוא מכריז: "לא אצא מכאן, עד שהרב יאמר לי בפירוש ללכת".

עם ישראל בוכים ונאנחים ומצפים לישועתך יתברך, גאל נא את עמך ישראל והראנו בישועתך השלימה!.

אמרו רבותינו ז"ל (יומא ט ע"ב): "בית מקדש שני מפני מה חרב? מפני שהיו שונאים זה לזה".

היתה ביניהם שנאה ולא היו מוכנים לוותר זה לזה. הם לא השכילו להבין, כי האדם שמוותר ומוחל לרעהו - הוא עצמו המרויח הגדול...

מורי הגאון רבי רפאל שפירא זצ"ל, ראש ישיבת "תפארת הכרמל" ו"תפארת ישראל" בחיפה, סיפר, שכאשר הכתירו לראשונה את רבי יצחק זאב סולוביצ'יק זצ"ל לרבה הראשי של בריסק, גילה הרב כי חלק מן השוחטים והבודקים של העיירה אינם שוחטים כפי ההלכה, ולא זו בלבד, אלא שהם אינם חפצים לשמוע לפסקיו והלכותיו, ובכך מכשילים את יהודי העיירה בספק אכילת נבלות וטרפות!

מיד הורה לכנס לביתו את כל בעלי החנויות בעיר השומעים לדבריו

מן הסעודה בכושת פנים! (גיטין נה ע"ב)
מיד כאשר ראיתי מה אירע, החלטתי
כי רק אם אותו שוחט יצא לבדו,
אסכים לדבר, ואם לא יסכים לצאת,
לא אוציאו מביתי!".

עד כמה צריכים אנו להיזהר זהירות
גדולה לא לבזות את השני, אפילו
כאשר אתה הוא הצודק - היזהר שלא
לבזות את השני!

תווטר ותסלח, כיון שאינך יודע מה
הביזיון עלול לגרום ולהוליד!

על ידי שנרבה את האהבה האחוה
השלום והרעות נזכה לראות בבנין
ירושלים ובית מקדשנו יחד עם משיח
צדקנו במהרה בימינו.

גילוי עצמי

כך גם את הנביאים ואת מלאכי
השרת, עד שהקב"ה עצמו השיב:
"וַיֹּאמֶר ה' עַל עֲזָבְכֶם אֶת תּוֹרַתִי" (שם,
יב).

הויכוח נמשך דקות ארוכות, עד
שאחד הנוכחים, יהודי פיקח ונבון,
פנה אל השוחט ופתח איתו בשיחת
עסקים, ולאט לאט משך אותו
בדברים ויצא עימו מבית הרב כדי
להמשיך לדבר בחוץ...

ברגע שבו התפנה השטח, ניגש הרב
והכריז את הכרזתו.

התפלאו שאר בעלי החנויות ושטחו
את תמיהתם לפני הרב: "מדוע לא
ניגש לאותו שוחט, וביקש ממנו לצאת
מן הבית, אלא המתין עד שנמצא
לעניין פתרון בדרכי שלום?".

השיב להם הרב: "איך יכולתי לעשות
דבר כזה? הלא בית המקדש נחרב
מכיון שבזזו את בר קמצא והוציאוהו

הגמרא (נדרים פא ע"א) אומרת, כי את
השאלה ששואל הנביא ירמיהו ערב
החורבן (ט, יא) "עַל מָה אֶבְדָּה הָאָרֶץ",
שאלו את החכמים ולא ידעו להשיב,

רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו "יערות דבש" (ח"א דרוש ג) אומר, כי הדבר הקל ביותר לאדם, הוא לרמות את עצמו, ואילו כדי לרמות אחרים הוא זקוק לתחבולות רבות.

בקלות מרמה האדם את עצמו, כי הוא לא מתבונן ואינו מחפש להכיר את עצמו. ואם אדם מתרגל לכך, הרי כל לשונו מרמה רחמנא ליצלן.

המוסר הוא ההיפך הגמור מכל זה. כל רעיון המתאמת על פי דברי חז"ל נועד לביקורת עצמית, כדי שיבדוק האדם עצמו האם הוא אוהו בדרגה הזאת או אחרת.

האדם אמור לגלות את הצדדים החלשים שבמידותיו, לברר ולהבחין בנשיותיו הפנימיות המכוסות ולעקור את התכונות הרעות שבנפש.

זהו תפקיד המוסר, שהאדם יגלה בו את עצמו.

ולכאורה - שואל מרן הגרא"מ שך זצ"ל (מחשבת זקנים עמוד קסט) - זהו דבר פלא: אם החכמים והנביאים ומלאכי השרת לא ידעו להשיב מהו החטא הגדול של כלל ישראל, אם כן מדוע נענשו כלל ישראל בחורבן בית המקדש ובגלות?

הרי רואים אנו שגדולי עולם לא עמדו על שורש חטאם, ואם כן מהי התביעה על עם ישראל?

אמר הרב שך: החכמים לא ידעו, הנביאים לא ידעו, וגם מלאכי השרת לא ידעו, אבל האדם לבדו היה צריך לדעת!

לו רק היה מתבונן בתוך עצמו, יכול היה לדעת את שורש החטא יותר ממלאך, יותר מנביא ויותר מחכם.

זו היתה התביעה של הקב"ה כלפי עם ישראל: מדוע לא התבוננתם ולא הבנתם את עומק חטאיכם, ועל כן הביא עליהם חורבן.

המרכז העולמי לתודעה יהודית מוסדות אור החיים

ע"ש הקדוש רבנו חיים בן עטר זצוק"ל - בראשות הרה"ג ראובן אלבז שליט"א

למעלה מ-
10,555,000
שעות של לימוד תורה
בשנה!

להקדשת יום לימוד תורה
הנלמד ע"י מאות אברכים ובחורים
02-5000455

ניתן להקדיש את הלימוד לעילוי נשמה, לרפואה, לזיווג, להצלחה וכו'

רח' עזרא 1 ת.ד. 5512 ירושלים טל: 5000455 - 02 פקס: 5000502 - 02 orhachaim.org

לחסויות, להפצה, להנצחות
ולקבלת העלון

orhachaim4@gmail.com

או בטלפון: 02-5000455

058-321-3565

נא לציין "עבור חוברת האור לחיים"

החוברת הודפסה על ידי התורמים והמסייעים הי"ו

לרפואת: רמי בן חוה הי"ו, רמי בן אסתר הי"ו, תקוה בת רחל ריקאם הי"ו,
ראובן בן יעריה הי"ו, גרשון חי בן רחל הי"ו, דוד וראובן בני שרית הי"ו,
אילה בת שושנה הי"ו, ישראל בן רימה הי"ו, מיכל בת אסתר הי"ו,
התינוקת נטע בת ג'והנה הי"ו

ולעילוי נשמת:
ר' דוד בן איזה י"ל, מרים בת זרהה י"ל,
מזל בת מרים י"ל, אליעזר בן רגינה י"ל, ר' יהודה בן עישה י"ל,
רחל רוחאם (ל"ה) בת נרקיס י"ל, תמר בת רגינה י"ל,
רחל בת נג'מה כוכבה י"ל, לאה בת פנינה י"ל, אילן בן מוזל י"ל,
מרדכי צבי בן רגינה י"ל, ר' יגאל בן מלכה י"ל, יעקב בן ברטח י"ל,
יהונתן בן מרים י"ל, יוסף בן ציונה י"ל, ר' יצחק בן נעימה י"ל ת.נצ.ב.ה.